

2000 ARMENIAN

EXTENDED LEVEL

PAPER 1: PROCESSING SPOKEN INFORMATION

TRANSCRIPT OF PASSAGES

Agency copy only

Not for distribution

Հայ նկարչութեան նախահայր՝ Մարտիրոս Սարեանի կեանքն ու գործունէութիւնը

Մարտիրոս Սարեանը ծնած է 1880-ին, Նոր Նախիջեան: Տեղւոյն երկկեզուեան ուսումնարանը աւարտելէ ետք, 1896-ին բարձրագոյն ուսում ստանալու համար կը մեկնած է Մոսկուա, ուր կը ստացած է իր նկարչական կրթութիւնը:

Երիտասարդ արուեստագէտին հանգիստ չէ ձգած «Հայաստան» այցելելու զաղափարը եւ իր եղբօր օգնութեամբ 1901-ին մեկնած է հայրենիք, տեսնելու Երեւանը, էջմիածինը եւ Սեւանը, որոնց մասին լսած էր ծնողքէն:

Հայրենիքի մէջ Սարեան կը հմայուի բնութեան գեղեցկութեամբ եւ վերջնականապէս կ'ընտրէ իր ուղին, որպէս բնանկարիչ:

Ինչպէս Կոմիտասը երաժշտութեան մէջ, այնպէս ալ Սարեան նկարչութեան մէջ արտայայտեց մաքուր գոյնի աւանդները, յայտնաբերեց ազգային ոճը եւ իր յատուկ տեղը ունեցաւ հայ մշակույթի պատմութեան մէջ:

1909 թուականէն ետք երեւակայական, երազային թեմաներէն, ան անցաւ կենդանի իրականութեան պատկերներուն, եւ իր կտաւներուն մէջ ցոյց տուաւ բնութիւնը, պարզ գոյնով:

1915-ին Սարեան Մոսկուայէն կը մեկնի էջմիածին, օգնելու համար Մեծ Եղեռնէն փրկուած հայ գաղթականներուն, յատկապէս զբաղուելով հիւանդ եւ սովահար երեխաներու փրկութեան գործով: Յետագային, ան կը շարունակէ իր հայրենանուէր գործունէութիւնը: Անոր շնորհիւ Երեւանի մէջ կը հիմնուին մշակութային կեդրոններ՝ ինչպէս Գեղարուեստական ուսումնարանը:

1928-ին Փարիզի մէջ կը ներկայացուի Սարեանի նկարչութիւններու ցուցահանդէսը: Այդ գործերուն մեծ մասը, դժբախտաբար կ'ոչնչանայ հրդեհի պատճառով:

Հայ մեծ նկարիչ, Մարտիրոս Սարեան, իր կեանքի 92 տարիներուն մեծ մասը անցուց հայրենիքին մէջ, որը եղաւ իր ստեղծագործութեան հիմնական նիւթը: Ան մահացաւ 1972-ին մեզ ժառանգ ձգելով երեք հազարէ աւելի գործեր: Սարեան իր ստեղծագործական կեանքի ամբողջ ընթացքին մ'նաց տաղանդով, եռանդով եւ աշխատասիրութեամբ:

Սիրելի ունկնդիրներ, այսօր պատիւն ունենք ներկայացնելու, արուեստագէտ Տիկ Արմէնեանի հետ ունեցած մեր հարցազրոյցը, հայ տաղանդաւոր նկարիչ Մարտիրոս Սարեանի մասին:

Տիկ Արմէնեան բարի էք եկել մեր «Հայ անուանի դէմքեր» յայտագրին: Ուրախ ենք, որ մեր ունկնդիրներին պիտի ներկայացնէք 20-րդ դարի խոշորագոյն հայ նկարիչ Մարտիրոս Սարեանին:

Հարց — Տիկ Արմէնեան, ի՞նչպիսի է ճանաչուած Սարեանը:

պատ — Նա ճանաչուած է որպէս 20-րդ դարի հայ նկարչութեան «Նախահայրը»: Նա իր վրձինով ներկայացրել է Հայաստանի գրաւիչ բնութիւնը:

Հարց — Իսկ միջազգային դեմքի վրայ ի՞նչպէս է ձանաչուած:

պատ — Սարեանի արուեստը բարձր է գնահատուել աշխարհի տարբեր երկրներում: Նրա մասին ասել են — «Հայաստանը ճանաչում է Սարեանի վրձինով, իսկ Սարեանը՝ Հայաստանով»:

Հարց — Սարեանը իր ստեղծագործական սկզբնական շրջանին ի՞նչ նկարչական ոճ է ունեցել:

պատ — Նկարչի առաջին աշխատանքները տպաւորուած են եղել հայրենի բնութեամբ: Այդ գործերից կարող ենք յիշել «Արարատի ստորոտին», «Արեւի հմայքը», «Ախուրեանի ձորում» եւ ուրիշներ, որոնք ամբողջացած են կապոյտ, նարնջագոյն, մոխրագոյն ու կանաչ գոյների ներդաշնակութեամբ: Այս նկարչութիւնների մէջ մարդիկ, բուսականութիւնը եւ կենդանիները ապրում են խաղաղ, մէկ ընտանիք կազմած:

Հարց — Իսկ յետագային ի՞նչպիսի նկարչական ոճ է ունեցել նա:

պատ — Յետագայ տարիներին նա հէքիաթային, երեւակայական ոճից անցնում է դէպի իրականութեան պատկերմանը Այս գործերում գծերի շարժումները աշխոյժ են, իսկ գոյները՝ բազմազան ու երբեք չեն կրկնում:

Հարց — Ո՞րտեղ են գտնուում Սարեանի նկարչութիւնների մեծ մասը:

պատ — Հայաստանի պետական պատկերասրահում եւ նկարչի Երեւանում գտնուող սուս-թանգարանում:

Շնորհակալութիւն Տիկ Արմէնեան: